

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Paget János; Berde Aron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Értesítés. — Havi emlékeztető. Február. — Mire valók a gazdasági lapok? III. Szabó Samu. — A palaczkos borokról. W. — A gyümölcs forgalmáról. Villási Pál. — Legkorábbi székely törökbuza. Gobóczy Károly. — Utánzásra méltó példa. — A nemzetközi ampelographiai bizottság budapesti ülése. — Az 1878-ik évi kőbányai sertés üzlet. — Személyi hírek. — Mellékleteink. — Piaczi árak — Hirdetések.

Értesítés.

Az „Erdélyi gazda“ megjelenési határideje az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának februárhó 5-én tartott ülésének határozata szerint a budapesti üzleti heti szemle közölhetése végett péntekről **Kedd-re** tétetvén át, van szerencsénk a t. olvasó közönséggel tiszteletteljesen tudatni, hogy ezen változtatás következtében **la-punk** közelebbi száma

Kedden februárhó 18-án

fog kiadatni.

Kolozsvár, 1879 februárhó 7-én.

A szerkesztőség.

Havi emlékeztető.

Február.

Ház és udvar. Magtári gabonakészletünket rendes időben megforgatjuk; a tavaszi vetéshez szükséges vetőmagot előkészítjük.

Az épületek falai mellő szivárgott havat és esővizet kapával, ásóval gondosan elvezetjük.

Ékét, fogast, hengert, kijavított állapotban készen tartunk.

A gazdasági udvar seprédékét, a szérüs kertekből a kázzal- és boglya-fenekéket és tetőket trágyadombra szállítjuk,

mert e hónapban tul, az eke munka idején, bajosan érkeznénk belső teendők végzésére.

Csöves tengerit (törökbuza) morzsoltatunk; csutkája kitűnő tüzelő anyagot ad.

Szántóföld. Ez időben csak kivételesen lehet szántani; a trágyahordás folytatása tartozik fűteendőink közé. Hő-olvadáskor földjeinkre gyűlt vizet úgy vezetjük le, hogy vízmosások, szakadások ne támadjanak, továbbá igyekezzünk a vizet oly helyre vezetni, hol megállapodásával csekélyebb kárt okoz.

Réten és kaszálón még minden munka szünetel, kivéve a trágyázási műveleteket.

Langy időjárás alkalmával a vakond-turások és hangyazsombékok egyenetlése, mindenféle gízgaz, tövis és cserje kiirtása, nemkülönb a kövek és más akadályok eltávolítása haszonnal végezhető.

Állattenyésztés. A múlt hónapban említett istálló teendők nem változnak.

Az igás-állatok a nehéz tavasz munka közeledtével jobb takarmányozásban részesülnek, vagy ha lehetséges néhány heti pihenést élveznek.

A lelelt kanczák kevés árpa vagy tengeri (törökbuza) darát kapnak, napos időben csikójukkal együtt kivezetendők.

A leliadott koczák kettős élelmezési adagban részesülnek, de úgy, hogy az élelmezés megszorítása fűadás előtt két héttel kezdessék. A ketreczekben lévő kis malaczkok alomja hetenként legalább egyszer megújítandó; tisztátalan, nedves fekhelyen az apróság megkoszosodik és elpusztul. Ha a szoptatós koczák élelmezésére nem rendelkezünk elegendő törökbuzával, a szoptatás 5-6-ik hetében a törökbuza mellé, vagy annak fele részbeni pótlására kevés répát is adhatunk, de csak úgy, ha nem rothadt.

Az anyajuhok jó illatos szénán tartatnak, hogy ne csak erőteljes egészséges bárányt hozzanak világra, hanem megtögyelve bő tejelválasztásra képesíttessenek.

Féjős és eltős bivalok erőteljes élelmezésben részesülnek, a lelelt bivalokat meleg istállóban helyezük el, nehogy a gyenge és könyes bivalborjut a hideg megsanyargassa.

Göbölők a hizás vég szakán darát és jó szénát kapnak.

Majorságnak zabot, kendermagot hintünk, hogy a tojást korán kezdje.

Szőlő. A szőlőben az előbbi hónapban elmondott teendőket folytatjuk. Most az ideje szőlőnek való hegyoldalokat választani; a honnan legkorábban takarodik el a hó, ott a szőlő meg fog érni; rosz fekvésű és hideg szeleknek kitett helyre ne pazaroljuk pénzünket és szorgalmunkat, mert ritkán látjuk örömét. Az ujonnan állítandó szőlők számára is most rendeljük meg — ha magunknak nincs — az ültetni valót. A ki jót is, sokat is akar: ültessen, a mi viszonyaink mellett — de mindig csak jó helyekre! — somszőlőt leánykával, wälsch rieslinget, rajnai rieslinget; pirosnak: burgundit, oportot, carbenetet stb. — mindeniket külön-külön; az elegyítést bizzuk a pinczesterre. A szőlő hajtásához szükséges fűzvestőt megszedetjük és pinczében tartogatjuk, karókat hegyezettünk, ásókat, kapákat, karózávasat és a többi szerszámot számba vesszük és ha hibásak megjavíttatjuk, hogy annak idejében használhassuk.

Pincze. Pinczénkben az új borok lehuzását be kell fejezni; a megürült hordókat szigorú ellenőrzéssel tisztára kimosatni és ha megsikkadtak bekénezní, mert valamint csak egészséges testben lakhatik ép lélek, ugy szennyes és dohos hordóból sem fog soha nektár csepegni. Gyakran töltögetni és pinczédet tőtől talpig tisztán tartani el ne mulassd!

Gyümölcsös. Ha ősszel a gyümölcsfák töve körül a földet nem ásattuk volna fel, ezt most, mikor az idő engedi, megtenni el ne mulasszuk; januárhóban be nem végzett gödrök ásását és a hernyófélszkek szedését folytatjuk és bevégezzük. Olyan vén fák ágait, melyeknek koronája igen sűrű, mennyiben ősszel nem végeztük volna megritkítjuk. Az elszáradt és beteges galyak eltávolítandók vagy kivágandók. Metszésekor a fákon támadt sebeket késsel simára kell faragni; a fiatal fák sebeit viasszal, a vénebb fákat pedig kátránnyal kell bekenni.

Faiskola. Szép napfényes időben a fiatal oltványok metszését megkezdjük. A törzsön ejtett sebek bekenésére legjobb a következő hideg folyó viasz: $\frac{1}{2}$ kilo közönséges erdei fenyőszurkot felolvasztunk, ehhez egy evőkanálnyi tisztított lenolajat adunk, mihez 9 dekagramm felmelegített spiritust (spiritus rectificatissimus) töltünk, az egészet jól összekeverjük és széles száju üveg- vagy bádogszelenczékbe légmentesen elzárjuk. Oltó galyakat most már okvetlenül szedelnünk kell, de csak olyan fákrol szedessünk, a melyek már termést hoztak, hogy a fajok valódisága kétségtelen legyen. Az alma és körtenél a téli oltást végeztetjük és az oltott törzsök gyökereit felhigított agyaföldbe mártogatjuk, az így elkészített törzöket pedig kiültetésig a hidegtől védett pinczékbe, vagy vermekbe helyezzük. Egres, ribiszke, birsalmadugványokat szedünk és kiültetésig árnyékos helyre földdel betakarva elteesszük.

Konyhakert. Ha az idő engedi, a spárgaültetvények földjét felásatjuk. Az argenteuili mód szerint tenyésztett spárgaültetvények földje feltöltendő. Az elgyengült spárgaültetvényeket, a kihajtást megelőzőleg, jó vastagon frís lótrágyával fedjük be, hogy korán kezdjenek hajtani. Murok, petrezselyem, spenót, paszternákvetés szabadban megkezdetik. Gyengemelegű melegágyakba czeller, hagyma vethető. Ugorka, dinnye, karsiol, karaláb, korai káposzta melegágyba ültetendő; saláta, retek, paszuly, törpe borsó melegágyakban elvetendő. A január hóban készített melegágyak körül rakott trágya újjal pótolandó, hogy a hőmérsék folytonosan 15—20° R. legyen; szellőztetésre is, enyhe időben, gondunk legyen. Jegy táblák (cinkusok), szalmagyékények és kosarak készítettnek.

Diszkert. Cserjéket, fákat metszetünk és a hiányzókat úttánpóttatjuk. Az eleven sővények visszametszetnek. Elfedett diszcserjék, rózsák, virághagymák, évelő virágok, hidegebb időjárás alkalmával jobban elfedendők, szép napfényes lanyha időben ellenben frís levegőt adunk nekik. Új kertek és újja alakítandó régi kertek terve megkésztettük és a föld-munkát megke-

detik. Diszcserjék u. m. fűzfajok, nyárfajok, vadszőlő, Lonicera, Forsythia, Syringa, Tamarix, Sambucus stb. dugványok szedettek; diszfák, cserjék és rózsák oltása üvegház vagy melegágyakban végzendő és befejezendő. Fuchsia, Vanilia, Lantana, Petunia, Új hollandi növények, szőnyegnek (Teppich) való növények dugványok általi szaporítását folytatni kell, a januárban készített dugványok, ha meggyökereztek, cserepekbe ültetendők. Verbenákat szaporítás végett melegágyakba kell kiültetni. Diszcserjék, Cameliák, Azaleák, Rhododendronok, ha korán akarjuk virágoztatni, melegházakba teendők és ott a szükséghez képest, kis kezi fecskendőkkel szorgalmasan öntözzük őket.

Méhészet. Fő teendők a méhesben: a csend és védelem. Méheink nyaraló helyét is iparkodjunk előre rendbe hozni.

A méhek szabadon bocsátásáról még szó sem lehet, azért ha valamely méhesaládnál hasmenést észlelnénk, igyekezzünk azt még setétebbre, siri csendbe helyezni. Ki ugy méhészkedik, hogy méheit egy és más betegség miatt valamely derültebb napon kibocsátani, vagy pedig éhség miatt étetni kénytelen, az válassza meg óvatosan az időt, táplálásra pedig csak a leg-tisztább mézet használja.

Erdészet. Fő használat ugyanazon teendőkre terjed, melyeket a múlt hónapban említettünk; főleg arra legyünk figyelemmel, hogy a szárazon szállítandó fát, e hóban teljesen eltakarítsuk. A mellékhasználat a szurokgyűjtés és mészégetés megkezdésére terjed. Az erdővédelem a fatolvajok elleni védelemre és az erdővédek szigorú felügyeletére szorítkozik. Erdőmivvelés. Luczfenyőmag szedendő és a hóra szórando vetések elvégzendők. E hónap végefelé dugványokat kell vágni és pinczékben elhelyezni. A vadászat szünetel, legfeljebb a ragadozók üldözésére terjedhet. —

Mire valók a gazdasági lapok?

III.

Gazdasági ismereteink gyarapításának módjairól kell ezuttal szolanom.

Hogy az új nemzedék, e tekintetben képzetlenebb lesz a mostaninál; abban nincsen semmi kétségem. De nekünk most kell és sürgetően kell a segítség; különben nyakunkra nő a szegénység és utódaink hiába gazdálkodnának jobban, mikor nem lesz miből. Ha valahová: igazán ide illik a cigány fohászzkodása: add meg Uram Isten! de mindjárt!

A mire egyes ember, egymagában gyöngö és tehetetlen: azt társulás útján, egyesült erővel, könnyen el lehet érni.

* * *

A közelebbi napokban, az erdélyi gazdasági egylet a megyék alispáni hivatalaihoz felhívást küldött ki, melyben a községi gazdasági egyletek tömeges megalakítására hívja fel figyelmüket és segédkezesöket.

E felhívásokhoz mellékelve küldetett szét, több mint 1000 példányban, egy alapszabályterv, melyet a tordai vándor gazdasági gyűlés alkalmára Kodolányi Antal, akkor kolos-monostori igazgató készített volt. *)

Ha a megyék ezen alapszabályokat szétosztják és az értelmesebb községekben egy-egy lelkes közbirtokos, pap, jegyző sat. a mozgalom élére áll: rövid idő alatt rendkívüli hasznát látnók „a községi kisbirtokosok gazdasági egyleteinek.“

*) Kívánatra, a gazdasági egylet titkári hivatala, bárkinék díjmentesen megküldi. Szerk.

— Vasárnap délután, falu helyeken, megnépesülnek az italmérő helyek és a gazdák itt költik el heti keresményük egy részét; akárhány hiteltbe megissza jövő évi termését.

Mennyire másként lehetne ez. Képelem, mintha ilyenkor gyűlése lenne a községi kisbirtokosok egyesületének.

A tagok összegyűlnek és társalognak, tanácskoznak, háttározna, következő dolgok felett.

— Alapítanak egy takarékpénztárt, melybe minden tag hetenként 10 krt fizet. Ebből a tagok olcsó kamatra, sürgős szükségük alkalmával, kölcsön vehetnek. Nem lesz többé nagy uzsora, mely a megszorult kisbirtokost, lassanként végpusztulásra juttatja.

— Nagy kiterjedésű közhely van, a mi semmi jövedelmet nem hajt. Elhatározzák, hogy egy darabot belőle felfognak közös erővel megművelik és jövedelméből fizetik az adót; hordozzák a községi terheket; vesznek vetőmagot; szereznek nemesfajú bikát, kant; igavonó marhát egy birtokos társuknak, kinek ökre elhullott sat.

— Kopár, vizmosásos hegyoldal van elég a falu határán, de erdő annyi sincs, miből egy ostornyelet lehetne faragni. A fát, drága pénzen a szomszéd város piacán vásárolják. Mostantól kezdve másként legyen ez! ültetnek akác erdőt azokra az oldalokra, melyeknek most sem Isten, sem ember hasznát nem veszi; 8—10 esztendő múlva nem szorulnak többé, fa dolgában senki fiára.

— Holnap hetivásár lesz a városban. Szerest választanak, ki a gazdák aprólékos vásárlásait elintézzé, hogy ne kelljen ily drága dolog időben; holmi csekélységért, 40—50 embernek időt vesztegetni.

— A házi iparnak, melyik ágát lehetne a községben, legtöbb haszonnal meghonosítani? megbeszélik és a kellő lépéseket rá megteszik.

— Rendelnek biztos helyről kerti magvakat, gyümölcs-csemetéket, oltógalyakat.

— Megbeszélgetik együtt a jövő hét gazdasági teendőit. Mit lesz legegyszerűbb dolgoztatni és elvégezni, a határon.

— A közkölségen járatott gazdasági lapokból a közérdekű cikkeket felolvassák; megvitatják, hogy ha valami hasznost tanulnak, azt jövőre a gazdaság folytatásában alkalmazzák, kiprobálják.

— Folytathatnám, anélkül, hogy ki tudnám meríteni. Példának untig elég; a szavak értékét úgy is a gyakorlat adja meg.

Igy lesz talán, — miként fennebb elbeszéltem, — majd ötven esztendő múlva?!

Vissza kell térnem még, eddigi fejtegetésemnek azon részére, melyben a gazdasági lapok olvasásának nagy fontosságát emeltem ki, a szakismeretek gyors és sikeres terjesztésére.

Egy bizalmas tanácsadó ez, mely figyelmeztet száz meg száz oly aprólékos teendőre, melyet különben háztartásunkban elmulasztanánk.

A gazdasági lapok értéke és érdeke nincs is csak bizonyos időhöz kötve, mint a politikai lapoké, melyek ha egy nap vannak, másnap tüzet lehet gyújtani velők.

A gazdasági újságok megérdemlik, hogy bekötve megőrizzük őket. Évek múlva is haszonnal olvashatjuk; bizonyára több tanúsággal, mint a 100 esztendőes kalendariumot.

Az erdélyi gazd. egyesület már két éve próbálja, hogy az „Erdélyi Gazda“ megmaradt felesleges példányait év végével a tanfelügyelőségek útján, igyekvő néptanítók közt ingyen kiosztatja. Adataink vannak rá, hogy szorgalmasan elolvasták és hasznát vették.

Az alispáni hivatalokhoz közelebről intézett felhívásban, gazdasági egyesületünk a megyék figyelmébe ajánlotta az „Erdélyi Gazdát“ hivatalos ajánlást kérve, hogy a helységek közkölségen rendeljék meg és használják.

Példa van rá a múlt évről, hogy egy pár egyén buzgósa minő szép eredményt birt előidézni. Csikba 9 helység járatta, Kászonszékbe 4 és egyedül Gyergyó-Szent-Miklósra 13 példány „Erdélyi Gazda“ járt. Fájdalom! hogy ez az eset magában áll és az említett székely megyék kivételével, a többiek közül együttvéve csupán 6 helység járatta a „Gazdát.“

— Ezért mondtuk, hogy nálunk a közönség nem érzi a gazdasági lapok szükséges voltát. Nem pártolja, nem olvassa őket.

Kell, hogy ez megváltozzék, a közjó érdekében!

Minő pezsgő, kedves élet lenne az, mikor ez a lap legalább 2000 példányban járna szerteszét. A községi kisbirtokosok egymásra küldenék be észrevételeiket a közlött cikkekre; saját tapasztalataikkal czáfolván egy-egy hibás állítást. Vagy kérnének nyilvánosan tanácsot egy-egy kétes kérdésben, melyet magok közt eldönteni nem tudtak.

Ekkor lenne igazán üdvös verseny és érintkezés az olvasók és munkatársak közt!

Az „Erdélyi Gazda“ legelső évfolyamának utolsó számába*) én irtam volt egy rövid „Visszapillantást“ es abban következő sorokat:

„Az a lap elégíti ki leginkább a közönség igényeit, mely ennek napi szükségéből növi ki magát, az a legjobb lap, melynek legtöbb dolgozó társa van!“ —

Engedje szerkesztő ur reménylenem, hogy mi ezt a szép időt még megérjük!

Szabó Sámuel.

A palaczkos borokról.

(A „Weinlaube“ után.)

Lehet minden bort palaczkozni, de nem minden cizfrán felcziczomázott bor felel meg a „palaczkos bor“ fogalmának; az egész pinczekezelésben annyi ferdeség nem fordul elő, mint épen a palaczkozás körül.

A bortermelők és borkereskedők legnagyobb óhajtása: borukat jelvényezett palaczkokban világgá bocsátani; borának

*) 1869. december 31-én.

palackfogyasztást igyekeznek szerezni a pinczemeszter és gyakran a leghívtányabb borok egész büszkeséggel és arany álmakkal bocsátatnak diszes köntösben kereskedelembe; milyen csalódásokkal végződnek csakhamar az ily, nagy reménnyel megkezdett üzletek, mennyi kellemetlenség és a pincze jó hírnevét károsító eredmények tetőzik a könyelműen és meggondolás nélkül megkezdett palacküzletet?

A palacküzletnek két előnyös oldala van, mert míg egy felől jövedelmez, egyszersmind a pinczét vagy az illető szőlőhegyet jó hirbe hozza.

Azt mindenki tudja, hogy a bor palackokban eladva, több hasznot hajt, mint hordóval elárusítva; értve a palackozás alatt olyan üzletet, hol a bor is és a palack is eladás tárgyát képezi, nem pedig a vendéglősök azon palackozását, midőn a vendégnek várnia kell, míg a pinczér valamelyik hordóból egy palackkal megtölt.

Általában föltesszük, hogy a bor palackokban elárusítva, kétszeres árral fizet, mert arról már nem tehetünk, ha a 19-ik század közönsége a palackban többre becsüli és így magasabban fizeti a bort.

Nem megvetendő nyereség továbbá az is, midőn egy pincze vagy szőlőhegy nevet szerez magának épen a palackok által, mert tényleg nincs alkalmasabb mód rövid időn becsületet szerezni a jó bornak; ezen palackoknak mindenike viseli a tulajdonos czégét és előkelő asztalokon szakértő ivók érdekeltséggel el is olvassák azt.

Minden egyes palack olyan, mint egy vándorló hirdetés, sőt még több — egy valóságos utazó ügynök, mely napidíj és utazási általány nélkül új megrendelőket hódít.

A haszon tehát minden esetre igen jelentékeny és épen ezért fölötte kényes is, mert ha csak egyszer meg nem talál felelni a tartalom az aranyos jelvénynek, oda van hosszú időre a jó hírnév és így elhegedülve a szép haszon, a mire pedig egyszer már kigyót-békát kezdenek kiabálni, bajos azt bármi erőködéssel is ellensúlyozni.

A palacküzlet nagy anyagi haszon mellett jó hírnevet is szerez, de másrésztől anyagi és erkölcsi tönkrejutásnak könnyen lehet forrása; azért, ha valaki ez üzletre szánja magát, gondolja meg jól, hogy képes lesz-e azt eredményteljesen vezetni, ne legyen könnyelmű, hanem tekintszen inkább a palackok tartalmára, mint a cifra kiállításra.

A palackos bornak első feltétele: a maga nemében kitűnő minőség és állandó tükör-tisztaság, igen természetesen a külső csin el ne maradjon; lehet az egyszerű, de mégis izlésteljes, melyre ha valaki csak rátekin, mintegy előízét élvezze a becses tartalomnak.

Általában nem helyes az, hogy nálunk — mint e téren kezdőknek — többnyire közönséges és néha selejtes borok kerülnek a palackra, holott a palackozás nagymesterei a francziák és rajnai németek csakis elsőrangú borokat fordítanak e célra, a közönségest csak korecsmai fogyasztásra használják.

Pedig van ám nekünk is palackra érdemes borunk, de nincs hozzá piacunk és nem is lesz mindaddig, míg jó hírnevünket kockáztatjuk közepes borokkal.

A külfölddel palack borokban másként sikra nem szállhatunk, csak ha boraink legjavát adjuk a nagy világ piacára.

A középezt és gyöngét csak nagyban hordó számra árussítsuk el, mert ettől nem követeli az idegen vevő a tükrösséget és ízében az összhangzatot, azt eligazítja majd ő a maga módja szerint, hanem már a palackos bornál föltétlenül megkíván minden jelességet. Ne ijedjünk meg attól, hogy borainkat drágálják és hogy a magas beviteli vámok miatt kivitelünk meg van bénítva; ez nem áll!

Tekintsük csak a francziák palackos borait, hisz ott egy palack jó bor ára 1 forintnál csak kezdődik, ezen alól jót nem is képzelnek.

Nem hisszük, hogy a miénk is — érvük a mi kitűnő — ily árak mellett meg ne hozná busásan a hasznot!

Hanem térjünk a dolog veleje és nyitjára. A palackkereskedést nem lehet csak úgy mellékesen üzni, ahhoz kiváló gond és figyelem kívántatik, melyet a kistermelő nem képes kifejtetni; kinek nincs módjában e célra külön pinczemesztert tartani, az hozzá se fogjon e dologhoz, legyen bár képzett szakértő, de a kellő idővel nem rendelkezhetik, mert az ily borok közt lakni kell és velők aludni, azoknak minden negédességét és furfangját osztatlan figyelemmel kilesni.

A palackkezelés nálunk úgy, mint másutt csakis a nagykereskedők kezébe való, csak ezeknél áll módjában rendelkezni szakértő erővel és az üzlethez megkívántató pénzbeli alappal, csak a nagy kereskedő tarthat nagy mennyiségű egyforma bort, mely az egész üzletnek alapfeltétele, ő rendelkezik csak a szükséges üzleti gépezettel, mely nélkül üzlet mai napság nem is képzelhető.

Bizományosok, üzleti utazók, rendes vevők stb. mind ezen tényezők összműködése alapíthat meg egyedül valamely üzletet, az ily üzlet saját érdeke parancsolja aztán, hogy csak kitűnő anyag kerüljön a közforgalomba és ezen kitűnő alapítja meg végül egy egész ország palackborainak jó hírnevét.

A kis birtokos is adjon palackos bort, de csakis a helyi fogyasztásra, ne szédítse el a hiuság, hogy már ő is szállít külföldre bort, ez olyan tér, melyen nemesak az egyesek jó hírneve, de az egész országnak becsülete van kockára téve.

A mi palackboraink már is nagyobb hirben állának a külföld előtt, ha a hivatlan kis üzérkedők nem csonkítják vala a nagyobb czégek és társulatok által nagy küzdések árán kivívott tekintelyt.

Ha a nagyobb társulatok — megszerezve a hitelt — virágzásnak indultak, örvendeni fog a kis termelő is, mert a nagy czégeknek érdekében és módjában fog állani a jó anyagot termelőinktől illő árban beszerezni.

Hogy ez úton a termelő nem fog oly nyereségben részesülni, mintha önmaga palackoz: az világos; de viszont, kevesebb gond, kevesebb kiadás és semmi felelőség sem fog vállaira nehezédni.

Avagy miért nem jut eszükbe szántóvetőinknek buzájok nagyobb értékesítése végett önmaguknak örölni a finom lisztet, vagy főzni a szeszt. Századunk jelszava a „munka-megosztás“ haladjon hát kiki a maga útján és ne elegyedjék kétséges kimeneteli kalandos annexiókba.

W.

A gyümölcs forgalmáról.

„Gyümölcstenyésztésünk érdekében“ irt legutóbbi cikkemre vonatkozólag magán úton azon jóakaratu figyelmeztetést vévén, hogy ha nekünk 18 millió gyümölcsfánk lenne, akkor a sok gyümölcsessel nem tudnánk mit csinálni és annak legnagyobb része nyakunkra rothadna; — miután lehetséges, hogy hasonlóan, többen is gondolkoznak hazánkban, engedjék meg, miszerint nyilvános úton megjegyezhessem: hogy azon valószínűleg senki sem kételkedik, hogy Németország gyümölcstenyésztés dolgában hasonlíthatatlanul jobb lábon áll, mint mi; azaz nálunknál több gyümölcsöt termel, mégis 1877-ről nem régiben közzétett vámtabelláiból nemcsak az tűnik ki: hogy míg 1877-ben a nyers gyümölcskivitel onnan 464,166 mázsát tett, addig a bevitel oda 598,278 mázsa, azaz 134,112 mázsával több volt, mint a kivitel; hanem még az is, hogy míg a megelőzőtt 1876-ik évhez képest a kivitel onnan csak 32 százalékkal szaporodott, addig a bevitel oda 55 százalékkal emelkedett, azaz hogy Németország, daczára a mienknél hasonlíthatatlanul nagyobb gyümölcstermelésnek, nagyon távol áll attól, miszerint csak saját szükségletét is fűdözni képes legyen. Pedig mi nemcsak Németországgal, hanem még más oly országokkal is állunk kereskedési viszonyban, melyeknél a gyümölcstenyésztés távolról sem áll azon a lábon, mint Németországban.

Még rosszabb helyzetben van Németország aszalt gyümölcs dolgában, mert míg ebből a kivitele 1877-ben csak 71,833 mázsát tett, a bevitel oda 302,609 mázsára, a megelőzőtt 1876-ik évben pedig 602,232 mázsára emelkedett. Pedig az kétséget nem szenved, hogy aszalásra legalkalmasabb gyümölcs a szilva, ennek pedig minden válfaja annyira beillik hazánk égalji és talajviszonyaiba, hogy talán nincs hazánkban oly vidék, melyen a szilva kitűnően ne diszlenék és ne teremne, jövedelmezőségét pedig nemcsak Sopron vidéke kézzelfoghatólag igazolja, hanem azon tény is bizonyítja, hogy Franciaország csak az egy Ageni szilvából készített aszalványával Bordeauxi szilva név alatt két millió frankkal adóztatja meg Európát.

Azt is egyhangulag elismerik a németek, hogy a tapasztalás azt bizonyítja, miszerint minél nagyobb náluk a termelés, annál nagyobb a kereslet vagy legalább, hogy a kereslet mindig lépést tart a termeléssel. Ezen tapasztalást úgy hiszem a kecskeméti is kénytelenek helybenhagyni és ez természetes is, mert a kereslet minden terménynél mindig oda fordul, hol nemcsak biztosan, hanem elegendő mennyiségre is számolhat.

És távolról se higgye ám senki sem, hogy az általam felhozott fentebbi tételekben talán a Németországon keresztül menő gyümölcsszállítványok is befoglaltatnak, mert ezek ismét külön 1877-ik évben 92,765 mázsát, 1876-ik évben pedig 158,167 mázsát tesznek és minthogy 1876-ban jobb gyümölcstermés volt, mint 1877-ben, a szállítás arányban állott a természettel, a mi megint csak arra mutat, hogy a kereslet mindig legalább is lépést tart a kínálattal.

De a fentebbi számokból még az is levonható, miszerint a gyümölcskereskedés nem oly jelentéktelen tétel a forgalomban mostmár, mint azt legtöbben hinni szeretik és minthogy gabona és gyapju dolgában már különben is nyugtalanító concurrentiával állunk szemben, úgy hogy más termelési ágak és jövedelmi kútforrások megnyitása vagy fejlesztése komolyan kezdi foglalkoztatni a magas és legmagasabb körök figyelmét, úgy hiszem itt volna már egyszer az ideje annak is, hogy megszunjunk a gyümölcstenyésztést fényüzési foglalkozásnak tekinteni a gazdaságban, hanem komolyan helyet engedjünk annak termelési fordáink keretében; — mit Németországgal szemben is annál helyesebb számítással és biztosabb kilátással tehetnénk, mert a kajszi és őszi baraczk Németországban csak védett helyen, nálunk pedig szabadon is tenyészvén, azon roppant kelendőség mellett, melynek ezen két gyümölcs, mint befőtt örvend, kétséget nem szenved, miszerint mi soha, de soha annyi baraczkot termelni képesek nem leszünk, mennyit a németek tőlünk szives örömet meg ne vennének.

Amerika alig 20 évvel ezelőtt kezdte komolyan venni a gyümölcstenyésztést és már is az ez érdemben működő gyümölcészeti társulat nagy érdemű elnökének Wilder P. W. marsallnak nagyszerű jelentéséből az tűnik ki, hogy ma már ott 4,500,000 are van gyümölcsfélékkel beültetve, hogy a gyümölcsfák száma 400 millió darabot tesz és hogy ezek jövedelme már most is a 100 millió dollárt meghaladja — mindezek felül pedig nemcsak a belfogyasztás megtízszereződött és a kereslet lépést tartott a termeléssel, hanem kivitele is oly óriási mérveket öltött, miszerint most már Angliát, Németországot és Oroszországot kezdi elárasztani gyümölcs-szállítványaival. Mely körülmény egyttal eclatans czáfolatát képezi azon ellenvetésnek, hogy nálunk hiányzik a gyümölcstenyésztéshez szükséges munkaerő, mert Amerikában az bizonyosan még ritkább és drágább, mint nálunk. De mivel mi mégis csak közelebb állunk Európához, mint Amerika, éghajlatunk és talajunk ellen pedig gyümölcstenyésztés tekintetében egyáltalában nincs okunk panaszkodni — valóban sajnálatra méltók lennénk, ha Amerikával a versenyt kiállani képesek nem volnánk: vagy talán azt várjuk még e tekintetben is, míg tulnem szárnyalnak bennünket szemesebb szomszédaink?

Azt hiszem tehát, hogy legelső teendők e tekintetben egy országos egylet és egy önálló szaklap életbeléptetése lenne, mert akár tételessék kötelezővé a gyümölcsfaültetés, akár nem, egyöntetűséget az eljárásban, valamint megállapodást a fajok megválasztásában csak így volnánk képesek elérni és jelen soraimat különösen az erdélyi nagyérdemű közönség szíves figyelmébe ajánlom azért, mert úgy tudom, hogy ott egykor több fontosságot tulajdonítottak a gyümölcsstenyésztesnek, mint jelenleg, de az érdeklődés a gyümölcsstenyésztes iránt ott még jelenleg is nagyobb, mint a Királyhágón innen.

Végül „Gyümölcsstenyésztesünk érdekében“ irt minapi czikkembe, lemásolás közben azon hiba csuszván be, mintha minden évben minden hold szántóföld után 1 gyümölcsfát ültetnem javasolnék, kérem ezt odaigazítani, hogy minden évben, minden 10 hold után 1 drb. gyümölcsfa lenne ültetendő.

Villási Pál.

Legkorábbi székely törökbuza.

E czímen ismertette Szentkirályi Árpád ur az 1877. évi 37 sz. „Erdélyi Gazda“ lapban az általa keresztezés által kivánt sikerrel előállított török buzát, minősége és sajátására nézve többek közt így írván: „csője vastag, közép hosszú, szemé közép nagy, színe szép világos sárga, sulya — teljesen kiszáradott állapotban — hectoliterenként 75—77 klgam., kőrője törpe, vékony, minek kiváló előnye nemcsak abban áll, hogy a vastag kőrőnél sokkal jobb baromtakarmányt képez, hanem abban is, hogy közönséges török buzáinknál sokkal sűrűbben mivelhető és mind e mellett egyetlen kőrő sem marad meddőn, nem még egyszeri kapálás mellett sem és augusztus végén csaknem minden cső teljesen megérett, mi olyan égalji és talajviszonyok között milyenekkel Udvarhelyszék bir, nagyon is kedvezőnek mondható.“

Ily ajánlat után én is megkísérlém a legkorábbi székely törökbuza — honunk nagyobb területén szokottabb elnevezéssel tengeri — termelését, termelém azt Nagy-Váradon mult 1878. évben a gazdasági egylet telepén hasonlólag kísérletül termelt 50 faj részint gazdasági, részint csemegefaj tengeri vetés közelében kisebb és távol különítve nagyobb mérvben és az eredmény kitünő, fentebbi adatoknak megfelelő, sőt némely részben várakozáson felüli volt, a mennyiben az addig legkorábbiak ismert csemege tengerinél is hamarabb beérett, általában aprilis végéni vetés után a nevezett székely tengeriből julius 14-én már érett csövek voltak a n.-várad kiállításban és ugyan akkor újra vetve a Pignoletto, Cinquantino és pár korábbi faj tengerivel egyszerre, a székely tengeri ismét kezdett érni october elején, úgy hogy october 6-án a békés-csabai kiállításon e második vetésből is érett csöveket mutattam be és csak hamar minden beérett e fajtából, míg a többi faj alig zsendült és többnyire szemzetlen állapotban fagyott el azon hó közepén.

Termését illetőleg megjegyzem, hogy az első vetés utáni termésnél, minthogy folyton esőlen száraz idő járt reá a szemzés hiányos volt és egy két csőnél többet egy-egy kőrő nem igen hozott, de a többi faj termése még nagyobb hiányt mutatott: a második vetés után azonban meleg napok mellett gyakori esőzés is lévén, míg minden új vetés igen szépen fejlődött, a székely tengeri különösen bámulni való volt, csekély vékony szárán mily izmos — terhétől lehajló 2—3 cső tengerit, sőt többet is hozott, tömötten fejlődött szép sárga és elég nagy szemekkel. Miért, habár csak egyszeri rendes termését vesszük növényének sűrűbben hagyása mellett is, rendkívüli termékenységénél fogva, sokkal nagyobb maghozamra számíthatunk, mint bármely más tengeri fajtánál. Ezért és mert a korai érésénél fogva elterjedtebb kemény Ciquantino tengerinél is 2—3 héttel hamarabb érik és bár ennél puhább, de éppen azért sertés hizlalásra sokkal alkalmasabb: a Szentkirályi-féle legkorábbi székely tengerit első helyen nagy mérvben termelni leggazdaságosabbnak tartom.

Gobóczy Károly.

Utánzásra méltó példa.

A haladásnak derék barátja s erdélyi gazdasági egyletünk buzgó tagja S. Z. M. ur a „Magyar gazda“ természettudományi népies olvasó könyvéből, mely felejthetetlen Dr. Entz Ferencnek pályakoszoruzott sikerült műve, tiz példányt megvásárolt és azt Kolozsvár földmives polgárai számára felajánlotta. Azonkívül a „Hidélvi tized“ czímen az „Erdélyi gazda“ egy példányára is előfizetett és azt óhajta, hogy az érdeklődők azt estéknként vagy ünnepen együtt olvassák, miben, a mennyire lehet, maga az adományozó is részt fog venni. Ime, a példa meg van adva: csak utánozni kell! Hazánkat gazdaságilag elmaradottnak mondják, de csakhamar felülmulná Angliát, Belgiumot és Némethont, ha mindenki a maga körében annyit tenne, mint a mennyit szerény tehetségéhez képest ügyünknek e buzgó munkása tett. „Egy fecske nem csinál nyarat“ mondják a kislelktiek, az indolensek; akarjuk remélni, hogy ez egyszer nem lesz igazuk, hogy minél többeket fog a szép példa oly hasonló tette buzditani, mely önmagában hordja legszebb jutalmát! —

A nemzetközi ampelographiai bizottság budapesti ülése.

— Az országos magyar gazdasági egyesület borászati szakosztálya jan. 17-én Kenessey Kálmán elnöktele alatt a köztelken ülést tartott. Elnök előadja, miszerint az ampelographiai nemzetközi társaság a mult évben Genfben tartott gyűlésén elhatározta, hogy 1879-ik évi ülését Magyarországon, még pedig Budapesten fogja megtartani. Ez okból feliratot intézett a földmívelési ministeriumhoz. A ministerium ezen iratot azon felhívással küldötte a gazdasági egyesülethez, miszerint ez az ampelographiai nemzetközi társaságot hívja meg és állapítsa meg a gyűlés megtartásának módozatait. Felkéri ennélfogva az elnök a szakosztályt, hogy ez ügyben határozzon. A maga részéről az ampelographiai

nemzetközi társulat eme kivánságát megtiszteltetésnek veszi Magyarország borászatára nézve és a gyűléstől csak hasznot vár reánk nézve. Egyszermind a következő indítványt terjeszti elő: 1. a gyűlés ez évi szeptember 20. körül tartassék; 2. a gazdasági egyesület vállalja magára a házigazda szerepét és ez okból vendégeinek nemcsak elszállásolásáról gondoskodik, hanem kerestessenek meg a vasutársulatok ingyen jegyek iránt 3. rendeztesse kirándulások különféle bortermő vidékekre; így pl. a Hegyaljára báró Vaynak Golopon levő szőlőbirtokára; továbbá a Balaton mellékre Keszthelyig és innen kocsin Badacsonba, hol a veszprémi püspöki szőlőtelepeket látogatnák; Badacsonban a Bogyai-féle gyűjtemény lenne megtekintendő, mely több mint 600 szőlőfajból áll, ez alkalommal akár jövet, akár menet gr. Festetich Tasziló vanyarcai szőlője is megtekinthető lenne; 4. Kalauzul Budapesten Kerntler, Balatonon Molnár és a Hegyalján Szabó urakat ajánlja. A gyűlés ez indítványokat elfogadta és a további intézkedések végett Kenessey, Kerntler és Molnár urakból álló három tagu bizottságot küldött ki. (G. L.)

Az 1878-ik évi kőbányai sertés üzlet.

Az 1878-ik évben a kőbányai piacra hozott sertések értékét a „P. L.” szerint a következőkben állíthatjuk össze:

1877 december 31-én maradt	51,050 sertés, ebből	
21,000 db. hizlalásra fogott	á 25 frt	525,000 frt
30,050 db. fél és egész hizott	á 55 frt	1,652,000 frt.

Ezekhez jött 1878-ban:

276,240 db. kövér magyar sertés	á 56 frt	15,469,400 frt
32,130 db. makkolt „ „	á 25 frt	803,200 frt
14,490 db. erdélyi „ „	á 35 frt	507,100 frt
5,960 db. magyar sertés, lábán hajtvá	á 50 ft	298,000 frt

379,870 db. magy. sertés, melynek ösz. ért.	19,255,400 frt
84,190 db. szerbiai sertés	á 45 frt 3,788,500 frt
43.060 db. oláh sertés	á 40 frt 1,722,400 frt

507,120 db. ösz. forg., melynek ösz. ért. 24,766,300 frt.

Ehhez járul, 45.200 darab átlagos napi állományt véve fel, a felhasznált törökbuza és árpa, mely százára 3 metermázst számítva tesz 494,940 metermázst á 6 frt 75 kr., vagyis 3,340,800 frtot és így a kőbányai sertés forgalomnak

1878-ik évi összes értéke	28,107,100 frt
ellenben 1877-ben volt	35,639,500 frt
és még 1876-ban is	30,389,000 frt.

Az exportált sertések számát, értékét, valamint a kivitelnek főirányát a következő összeállítás mutatja:

Bécsbe ment	184,840 db, á 50 frt	10,351,000 frt
Prágába „	25,360 „ 58 frt	1,470,800 frt
Délnémethonba ment	17,610 „ 56 frt	986,100 frt
Bodenbachon átment	38,170 „ 66 frt	2,519,200 frt
Rutteken átment	26,550 „ 56 frt	1,486,000 frt
összeg	292,530 darab, értéke	16,813,900 frt
1877-ben	401,470 „ „	25,334,300 „
1876-ban	327,700 „ „	22,670,000 „

A nagymérvű külföldi verseny, főleg Amerika, Oroszország és Orosz-Lengyelország, melyhez még Oláh-Szerbia járul, nagyban nyomja a sertés üzletet, kivált az elmúlt évben úgy az állat, mint a takarmány oly drága volt, hogy olesón hizlalni nem lehetett. A tenyésztők igen magas árt kérnek, 60—65 frt egy pár éves süldőért tulságosan sok és daczára fajtánk eddig el nem ért kifünőségének, sertéskereskedésünk mégis komoly veszélyben forog, mert a vasuti szállítási díj is szerfelett magas.

Az elmúlt évben a kitünő oláh törökbuza segített a hizlalókon, mert ez hizékonytságban a magyart metermázsként 2—3 kilóval multa fel.

Az 1878-ik év forgalmában Magyarország 75, Oláh-Szerbia 25%-al vett részt; az I. magyar sertés hizlaló társulat szállásain hizlalva lett 72,170 drb. sertés, miglen 1877-ben 87,790 darab.

A kőbányai kereskedelmi szokás szerint az árak a nettosúly kilogrammjára értendők. A sertést elevenen megmázsalják, páronként 45 kilo bemázsalást levonnak és a netto árból 4% „cassa scontót“ elengednek; a bécsi sertésvásáron élő súly szerint számítanak fogyasztási adó nélkül. —

Személyi hírek.

Az erdélyi gazdasági egylet évdíjas tagja Farnos Elek folyó hó 4-én Kolozsvárt elhunyt. Béke hamvaira. —

A földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium által állandó gazdasági tudósítói tiszttel megbizattak: Udvarhely megye területére: a kereszturi járásban Szentkirályi Árpád, a homoródi járásban Jakab Gyula, az udvarhelyi járásban Török Gáspár. —

Lapunk mai mellékleteit

Mauthner Ödön és Földessy Lajos jőnevű budapesti czégek magárjegyzékeit melegen ajánljuk érdeklődő t. olvasóink szives figyelmébe. —

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekbelezett terhek kifizetését szintén eszközölköm.
Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (6—52.) **Voith Gergely,**

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház,
Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig

(1.)

Figyelmeztetés.

(6-52.)

A t. cz. közönség becses figyelmét felhívjuk, miszerint tűz- és jégkár elleni biztosításokat, ugy az ember életére, különféle módozatokban tehető biztosítási ajánlataikat, közvetlen a főügynökségnél, vagy az illető al-ügynök uraknál eszközölni, respective foganatosítani sziveskedjenek.

A kockázások szigorú felügyelet alatti elvállalása és az ügy pontos kezelése — azon üdvös és bizalmat gerjesztő — eredményt mutatják fel, hogy a károk szabályszerű és gondossággal párosult megtérítése mellett — a részvényesek évenként — mindig jelentékeny osztalékban részesítettek.

A részvények jelenlegi értéke 2200 frt, noha a kifizetett összeg csak 315 frt.

**Az első magyar általános biztosító társaság
kolozsvári főügynöksége.**

Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	alegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
é r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterce	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs	feb. 4	390	345	300	—	150	270	320	100	200	32
Déva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Sz.-Miklós	feb. 1	800	700	400	350	200	400	120	60	—	32
Kolozsvár	feb. 6	430	—	330	—	165	285	160	100	300	42
W.-várhely	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.-Szében	feb. 4	570	470	330	400	190	300	160	90	320	40
Sogosvár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.-Sz.-György	feb. 3	600	580	420	400	206	410	280	150	400	36
Ózamosujvár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	jan. 30	488	375	325	—	152	245	150	60	280	34
Sz.-Újvárhely	feb. 4	560	400	330	—	200	350	180	30	200	32
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számítottak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül teljesítés szerint akarhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
¹⁶ / ₁₆ v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
⁹ / ₁₆ v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
⁴ / ₁₆ v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
² / ₁₆ v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
¹ / ₁₆ v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bolyogdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.